

UNDER DANNEBROG

MARINEFORENINGENS MEDLEMSBLAD

3. AARGANG

REDAKTØR: KAPTAJN H. EWALD

HÆFTE VI

AARSABONNEMENT 3 KR.

UDGIVER: MARINEFORENINGEN
EKSPEDITION: FORENINGENS KONTOR, CHR. IX.'S GADE 5¹
ANNONCEEKSPEDITIONER:
THIESENSVEJ 10 KORSØR. — ISLANDS-BRYGGE 1¹ KBHVN.

ENKELTE NUMRE 25 ØRE

FORENINGSMEDDELELSER M. M.

VED E. W. MARSTON, VALDEMAR SCHOU OG AXEL JUEL

BESØGET PAA TUBORG ONSDAG DEN 21. JUNI 1916

I et Antal af ca. 160 var Medlemmerne mødt frem for efter Indbydelse at bese Tuborg Bryggerier. Det store Antal vidnede om den Interesse hvormed dette vort næststørste Bryggeri og industrielle Virksomhed omfattes af Publikum, saasnart Portene dertil aabnes. Under Ledelse af Overinspektør *Reingaard*, som hød Velkommen, gik Turen dernæst rundt paa det mægtige Areal med de talrige mønstergyldige Bygninger og maskinelle Anlæg, som overalt vakte Beundring, ligesom ogsaa Besøget i den nye, pragtfulde Administrationsbygning, fra hvis Tag man nød Udsigten over hele den By i Byen, som Komplekset danner. Ved en af Bryggeriet foranstaltet Kollation, Øl og Kiks, samledes man til Slutning, og Formanden bragte her Foreningens Tak til Bryggerierne for den udviste Gæstfrihed og til Overinspektør *Reingaard* for hans fortræffelige Førerskab.

Fra Tuborg forlagde man dernæst Skuepladsen til Tuborg-Pavillonens store Glasveranda, hvor der var reserveret Plads til samtlige Deltagere, og hvor Hr. *Reingaard* gjorde Foreningen den Ære at være tilstede som Gæst. Under Sammenkomsten, hvor Serveringen lød paa Øl og de berømte Pølser, indløb telegrafisk Hilsen fra Direktør *Dessau*, hvilken modtoges med kraftigt Bifald og Afsendelsen af et Svartelegram med Tak for den gode Modtagelse, man havde faaet og Haabet om Held og Fremgang for den mægtige Virksomhed.

Under hyggelige og kammeratlige Former forløb Aftenen, og først sent søgte man ud til Sporvognene efter en lærerig og interessant Dag, for hvis smukke Forløb vi i fuldt Maal takker Tuborgs Direktion og elskværdige og imødekommende Funktionærer, som saa beredvilligt stillede sig til Raadighed.

LOKALKREDS FOR ROSKILDE OG OMEGN

Ved et Møde, som Store Bededagsaften, den 18. Maj, blev afholdt paa Hotel »Prinsen«, blev der for Roskilde og Omegn dannet en Lokalkreds af Marineforeningen.

Mødet, der formede sig som en konstituerende Generalforsamling, blev indledt af Portør *Fr. Christensen*. Der blev derefter valgt en 5-Mands Bestyrelse, bestaaende af Bagermester *F. Andersen*, Overportør *R. Fog*, Inkassator *O. H. Olsen*, Portør *Fr. Christensen* og Portør *Chr. Ejby Christiansen*.

Til Formand valgtes Portør *Fr. Christensen*.

Til Revisorer valgtes Købmand *Ejler Petersen* og Godsforvalter *Nannestad, Lindholm*.

Inspektør ved Marinehospitalet, Løjtnant *Andersen*, holdt derefter et overordentlig interessant Foredrag om Krigsbegivenhederne i 1864, idet han særlig dævlede ved den Virksomhed, vor Flaade havde udfoldet under Krigen.

Foredraget blev fulgt med stor Opmærksomhed og hilst med Haandklap.

Sluttelig vedtoges Love, og under den herved fremkaldte Drøftelse gav Grosserer *Schou*, København, og Portør *Fr. Christensen* en Del Oplysninger om Marineforeningens Formaal, Kontingentforhold, Virkeomraade og andet, som kunde have Interesse.

Efter Mødet samledes man til Fællesspisning og nogle Timers fornøjeligt kammeratligt Samvær.

Den stedlige Kreds af Marineforeningen tæller nu ved sin Start opimod 30 Medlemmer, og Foreningen tør sikkert regne paa adskillig større Tilslutning i den kommende Tid. Foreningens Bestyrelse vil straks træde i Virksomhed, og der vil rimeligvis i Løbet af Sommeren blive arrangeret en Tur til København med Besøg paa Orlogsværftet. Det er ligeledes under Overvejelse at skaffe Medlemmerne en Sejlbaadsudflugt paa Roskilde Fjord.

ODENSE KREDSEN

havde udsendt Opfordring til sine Medlemmer om den 4. Juni at møde til et Krydstogt, som skulde foretages fra Kjerteminde til Romsø. Der mødte 35 gamle Marinere; at der ikke mødte flere maa tilskrives det Regnvejr, som herskede i disse Dage, men de mødte fortrød ikke Turen, selv om der faldt nogle tætte Byger, og tillige blæste en frisk Kuling, især paa Tilbageturen. Kl. 1⁰⁰ tog man med Toget til Kjerteminde, hvor de derboende Kammerater

mødte og gjorde Honnør. Toldassistent *P. Christensen* fra Kjerteminde havde sørget for Fartøj samt for Restauration om Bord. Kl. 2 præcis var Mænnen om Bord i vor Kammerat, Fisker *Andersens* Fartøj, en stor Not-Baad, der rigelig kunde rumme 60 Personer. Turen gik straks ad Romsø til, hvor vi ankom efter en god Times Sejlads. Straks efter Landgang blev den naturskønne Ø inspiceret, og Deltagerne nød i fuldt Maal baade Skønheden paa Øen og den yndige Udsigt derfra. Kl. 5 pebes til Skafning, og denne foregik paa Grønsværet under de tætte Bøgekroner. Proviant havde hver enkelt med i en Pakke, og Drikkevarer var bragt i Land fra Fartøjet. Det siger sig selv, at Skafningen forløb paa den muntreste Maade og var krydret med mangen en Sømandshistorie og Minder fra Orlogstiden. Kl. 6 gik man igen om Bord, lige i rette Tid for en

Byge. Paa Turen ind til Kjerteminde var Kulingen temmelig haard og lige i Stævnen, men dette forhindrede ikke de gamle Gutter i at arrangere et Sangkor, som brugte Stemmerne af bedste Evne til mange af vore gamle Fædrelandssange. Efter Ankomsten til Kjerteminde marcheredes til Takten af Maskinmester *Nimbs* Pikolojløjte til Strandpavillonen »Pax«, som indehaves af vor Kammerat *P. A. Koch*. Her var Kaffebordet dækket, og her serveredes senere Puncheboller. Kl. 9¹⁵ gik Toget igen til Odense med de gamle, glade Marinere, der alle var enige om atter at have tilbragt en dejlig Dag i kammeratligt Samvær.

C. B.

SVENDBORG KREDSSEN

holdt den 30. Maj Generalforsamling paa Hotel »Svendborg«. Formanden, Navigationsskolebestyrer *Tuxen*, gav en kort Beretning om Virksomheden, der paa Grund af Krigsforholdene havde været lidet omfattende. Der havde været afholdt et Møde med Foredrag af Marinekaptejn *Olsen*, men det havde ikke fundet den Tilslutning, der var forventet. Bestyrelsen haabede nu at kunne optage en noget mere aktiv Virksomhed. Fra Komitéen var Bestyrelsen opfordret til at tiltræde Landsindsamlingen for vort Flyvevæsen, men det ansaas for mest formaalstjenligt at støtte den fynske Indsamling. Medlemsantallet er 86.

Kassereren, Havnefoged *Jensen*, oplæste Regnskabet, der balancerede med Kr. 290. 60 og sluttede med en Beholdning paa Kr. 110. 93. Regnskabet godkendtes enstemmigt.

Flere Medlemmer af Bestyrelsen ønskede at fratræde, men efter indtrængende Opfordring gik de alle ind paa at blive og genvalgtes derefter enstemmigt; som nyt Medlem valgtes Smedemester *Huusfeldt*, Thuro.

Til Revisorer valgtes Skibsfører *Christiansen* og Sejlmager *Nielsen*.

Til Repræsentanter ved Sendemandsmødet i København valgtes Formanden og Mægler *H. A. Hansen* med Mægler *R. S. Hansen* som Suppleant.

For at kunne bringe saa vægtige og kyndige Artikler som muligt om de mange forskellige Spørgsmaal vedrørende Koffardimarinens, som denne i al Almindelighed og særlig under de nuværende Forhold har Krav paa, har Redaktionen henvendt sig til forskellige Mænd, hvis Udtalelser i disse Spørgsmaal maa vække Interesse og Opmærksomhed. Vi bringer idag en Artikel af Forfatteren, Redaktør *H. Boesgaard*, der ogsaa i Fremtiden vil være vor Medarbejder, ligesom Grosserer *H. Tegner* har lovet sit Medarbejderskab paa det her omhandlede Omraade.

Lokalkredsens Bestyrelser anmodes indtrængende om til Foreningens Kontor i København at indsende Referater af Sammenkomster etc. indenfor Kredsen samt af Hensyn til den under Udarbejdelse værende Sangbog og Foreningens Arkiv et Par Eksemplarer af Sange, muntre og alvorlige, som maatte fremkomme ved saadanne Lejligheder, om muligt ogsaa af Sange, som inden denne Anmodning fremsættes har været anvendte ved Fester og Højtideligheder i de forskellige Lokalkredse.

VINDINGS- OG TABS-REGNSKAB

PR. 31. DECEMBER 1915

	Kr.	Ø.		Kr.	Ø.
Festligheder	260	70	Renter	24	17
Inventar, 10 % Afskrivning	35	00	Kontingenter	4375	63
Omkostninger og Kontorhold	1902	60			
Restancer, afskrevet	1083	50			
Rejser, Agitation, Foredrag i Kredsen	328	69			
At overføre til 1916	789	31			
	4399	80		4399	80

STATUS

PR. 1. JANUAR 1916

	Kr.	Ø.		Kr.	Ø.
Kontant og Bank	1196	59	Kapital fra 1914	Kr. 3536. 10	
Inventar fra 1914	Kr. 210. 03		Overført fra 1914	- 336. 56	
do. anskaffet 1915	- 139. 85		Overført fra Medlemsbladets Konto ifl. Sendemandsm. Beslutning: Saldo	- 1929. 84	
	Kr. 349. 88		Overført fra 1915	- 789. 31	
+ 10 % Afskrivning	- 35. 00			6591	81
	314	88	Udbetalte Regninger	6	54
Varebeholdning	170	00			
Tilgodehavende hos Lokalkredsen	1465	97			
Kontingent-Restancer	891	86			
Medlemsbladets Saldo 1914	Kr. 1929. 84				
Udgifter i 1915	- 5169. 81				
	Kr. 7099. 65				
Indtægter i 1915	- 4540. 60				
	2559	05		6598	35
	6598	35			

F. FRODA

Regnskabet revideret og befundet rigtigt. Beholdningerne forefunden.

FRED. A. MØLLER.

ALB. CLAUSEN.

FESTLIGHEDERNE VED LYNGØR OG RISØR 6TE OG 7DE JULI 1912

TIL MINDE OM FREGATTEN »NAJADEN«S KAMP I 1812

Som læseren mindes, blev der om aftenen den 6te juli 1812 udkæmpet en tapper, men i sit resultat ulykkelig kamp mellem fregatten »Najaden« med briggerne »Lolland«, »Kiel« og »Samsø« paa den ene side, det britiske linjeskib »Dictator« og briggen »Calypso« paa den anden.

Kampen fandt sted paa Lyngørs trange havn og endte med, at »Najaden«s brændende vrak gik tilbunds.

Kampens indledning og forløp er i flere henseender interessant, og vi skal derfor gjengi den i korte træk.

Den nybyggede 42-kanons fregat »Najaden« var vaaren 1812 sendt op til Norge for at beskytte sydkysten mot engelske krydsere og laa søndag den 6te juli sammen med »Lolland«, »Kiel« og »Samsø«, der var underlagt kaptein Holms kommando, til ankers ved Haven paa indsiden av Sandøen mellem Arendal og Risør.

Om eftermiddagen, da kaptein Holm og nogle av hans officerer var gaaet op paa højden av Sandøen, saa de et engelsk linjeskib og tre brigger krydse vestover utenfor øen mot en SWlig bris — Holm ansaa sig dog sikker, baade fordi han antog sine skibe vel skjult, og fordi han ansaa det umuligt for en fiende at seile ind i den urene skjærgaard.

Imidlertid saa han pludselig linjeskibet holde ind ved Møkkalasset vest for Sandøen med en av briggerne foran sig. — Han gik straks ombord; men før han var let, var linjeskibet allerede inde i leden.

Kaptein Holm selv var ikke nøie kjendt i skjærgaarden; men hans lods raadte ham til at ankre i Lyngør havn, hvor han ansaa det umuligt for linjeskibet at følge efter. — Raadet blev fulgt, og efter en jagt paa kanonskuds hold gjennem den trange led ankre Holm kl. 8^{1/2} aften i Lyngør.

Havnen var trang, der laa paa forhaand et par handelskibe, og idet man følte sig sikker mot forfølgelse, blev de danske skibe ikke forankret med kamp for øie. De fik derfor en meget uheldig stilling med bougen mot vestre indløp og saaledes, at »Najaden« i stor utstrækning maskeret briggernes ild.

Kl. 9 aften seglede »Dictator« ind det bugtede og trange vestre indløp, satte anker agter, varp fra St. A. laaring op i vestre land og stevnen paa grund ved Lyngør. — Den kunde saaledes med hele sit batteri paa 33 kanoner paa klods hold overøse »Najaden« og briggerne med kugler langskibs, medens disse — trods store anstrengelser — ikke fik mer end 9 kanoner til at bære.

Kl. 10^{1/2} var »Najaden« et sunket vrak, og ved midnat var »Lolland« og »Kiel« taget av Engelskmændene, mens »Samsø« satte seil og slap ut østover.

Norske kanonbaate kom til og angrep »Dictator«, som nu var i en vanskelig stilling. — Ved ihærdigt arbejde fik man den dog av grunden, og da landbrisen samtidig luftet op, slap den kl. 4^{1/2} om morgenen uten større skade ut søndre løp, men maatte efterlate »Lolland« og »Kiel«.

133 mand av de danske Besætninger mistet sit liv ved Lyngør. — 76 av disse blev begravet ved en bugt paa Askerøens østende like vestenfor Lyngør havn og resten i Risør.

Det var ved disse grave, mindefesterne samlet sig de smukke juldage i 1912.

Graven paa Askerøen fik allerede tidlig en marmorplate med inskription og i 1847 reiste den norske stat en mindestøtte paa samme.

Omkring denne støtte feiredes mindefesten den 6te juli, og den 7de avsløredes et av Risør kommune opsat monument paa de der jordede 57 mænds grav.

Til disse fester var mødt frem, foruten kystforsvarsskibet »Peder Skram«, Chef kommandør Bauditz, de to norske

panserskibe »Eidsvold« og »Tordenskjold« samt torpedo- baatsavdelingen, bestaaende av divisionsbaaten »Valkyrjen« og 10 torpedobaate samt undervandsbaaten »Kobben« med sit moderskib, kanonbaaten »Tyr«.

H. M. kong Haakon hadde sit flag heist paa »Eidsvold« og den norske kommanderende admiral Dawes var ombord i »Tordenskjold«.

Festen var begunstiget av smukt sommerveir med sol og varme, og der var fremmødt store skarer fra omegnen som andetsteds fra.

De fremmødte orlogsskibe samledes i løpet av den 5te juli, og »Eidsvold« med kongen kom den 6te om morgenen.

— De store skibe ankret noget vestenfor Lyngør i et rummeligt bassin med smukke omgivelser indenfor Askerøen, mens torpedobaatene ankret i selve Lyngør havn og »Valkyrjen« ret ut for bugten med de faldnes grav.

Den 6te juli oprandt som nævnt med straalende sommersol og let bris, orlogsskibene satte fra morgenen »stor flagning«, og kl. 12 middag var man samlet omkring støtten.

Paa Vej fra Landingspladsen til Mindestøtten

H. M. kong Haakon med distriktets høiere autoriteter og flerheten av danske og norske officerer var samlet i og ved en liten pavillon under en løvklædt fjeldskrænt til venstre av støtten, danske og norske matroser var opstillet i firkant rundt pladsen med garde og musik ret foran støtten, og ca. 5000 festklædte mennesker besatte alle fjeldknatterne omkring.

Selve høitideligheten tog sin begyndelse med avsyngelse av følgende fædrelandssalme til musik af Grieg:

Du Herre, som er stærk og stor,
du væge vore fædres jord.
Vær du vort skjold i fred og strid,
i sorgens og i glædens tid.

Her ser vi, hvad os huger bedst,
her har vi, hvad vi elsker mest,
det land ei findes fjernt og nær,
som er for os, hvad dette er.

Ja, skjærm o Gud vort kjære land
fra fjeld til fjeld, fra strand til strand,
sænk over det din milde vagt,
lik morgendugg paa engen lagt.

Derefter blev der git en fremstilling av begivenheterne 6te juli 1812, illustreret ved henvisning til stederne.

Saa sang man »Vift stolt paa Codans Bølge« og den norske flagsang »Mens Nordhavet bruser«.

Omkring Mindestøtten paa Askerøen ved Lyngør

Bekransning av mindesmærket foregik derefter stemningsfuldt og vakkert.

Kong Haakon traadte frem og la med faa, velvalgte ord en krans av hvite liljer, levkøier og gule roser ved støttens fot, og saa lagdes kranser fra de norske og danske marinere av admiral Dawes og kommandør Bauditz samt fra de tilstedeværende orlogsskibe og avdelinger ved deres respektive chefer. — Kaptein Holms sønnesøn, kommandør Holm, og Peter Buhls brodersøn la ogsaa kranser paa graven.

Derpaa sang man

1.

Lekende sjøen
smyger sig om skjæret,
nyner om øen
lunt i solgangsveiret;
tungt dog i nætter
mindets fugle letter,
kredser om holmerne her.

2.

Hører vi drønnen
stige af kanoner,
saaredes stønnen
kampens hæse toner;
hundred aar gamle
kan de end os samle,
brødre, ved heltenes grav.

3.

Dugges vel øiet,
naar vor tanke standser
ved, hvad de døjet.
Ærens dyre kranser
har de os skaaret,
frem i dagen baaret,
selv i et nederlags stund.

4.

Mandsværd har blodet.
Heltedaad skal mindes.
Æres skal modet,
er det end vor fiendes.
Her ved vort stevne
hæderfuldt vi nævne
Briternes sjødjerve daad.

5.

Holm stod paa dækket,
ropte: Op med flaget!
hver gang det stækket
dalet under slaget.
Alle som segnet,
medens gnister regnet,
faldt under Dannebrog's fold.

6.

Derfor blandt raden
av de fælles minder
nævnes »Najaden«
end med hete kinder,
trods den gik under.
Blandt de store stunder
kan selv et nederlag staa.

7.

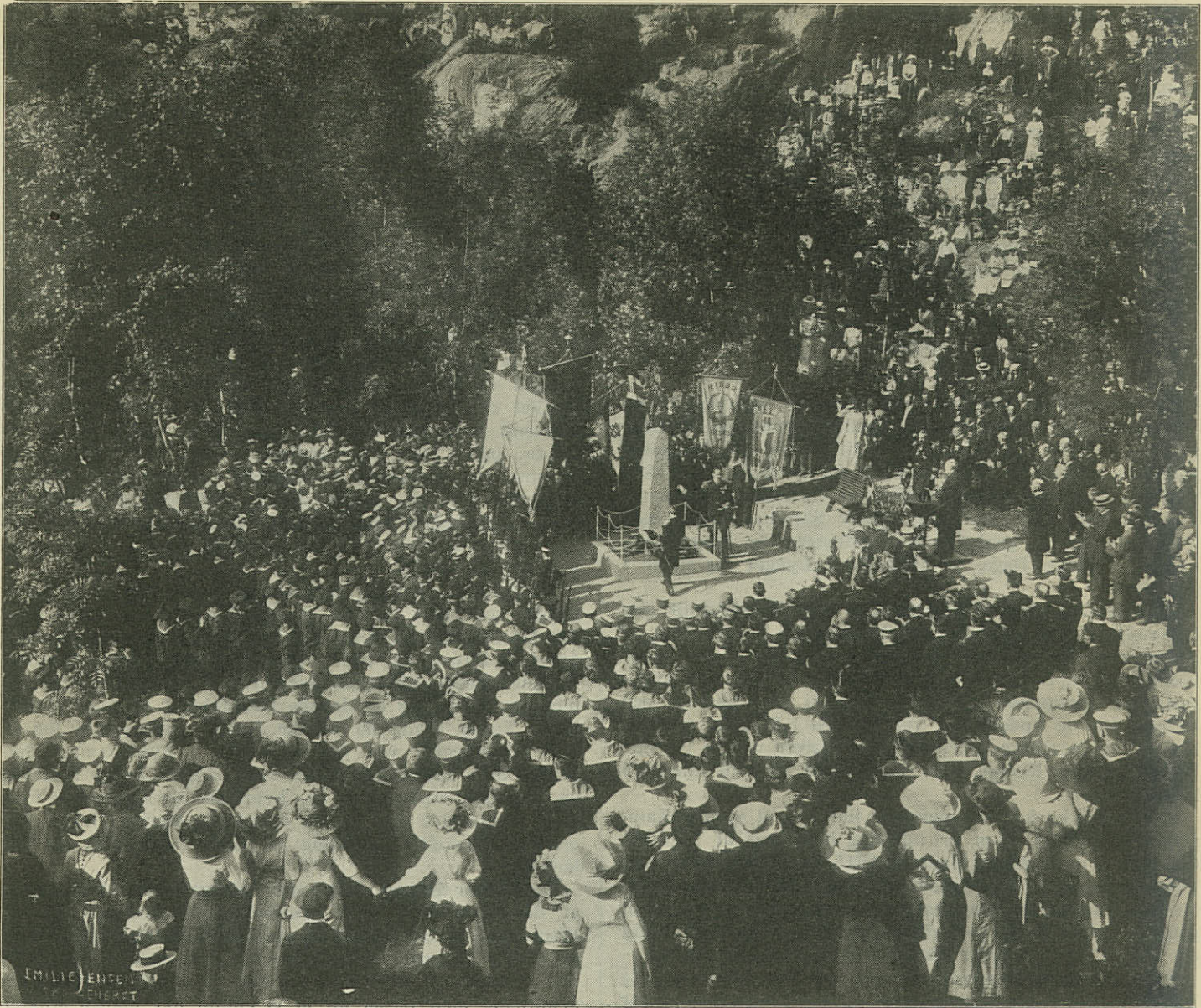
Kommer ad aare
vel for Nordens riger
tiderne haarde,
Lyngørropet stiger:
Heis atter flaget!
Stevner vi til slaget,
følger os mindernes sang.

Krigsskibene saluteret 19 skud, og Dybvaag kommunes ordfører rettet en tak til Kongen, som utbragte et leve for fædrelandet, istemt av alle tilstedeværende — danske som norske — med tanken fæstet paa eget land, men ogsaa i mindet om fælles kampe for disse fædreland.

Kommunens autoriteter serveret saa forfriskninger i et større telt nær festpladsen.

Kongen samlet derefter de civile autoriteter og høiere chefer hos sig til lunch; til hans middagsbord var tilsagt endel høiere danske og norske officerer, likesom alle vagt-fri officerer tilbragte aftenen som Hans Majestæts gjæster.

Samtidig var skibenes underbefal og menige av kommunen budne til folkefest paa Askerøen.

Omkring Mindestøtten i Risør

Den 7de lettet orlogsskibene om morgenen og kom til Risør ca. kl. 9 fmd. hilset med salut fra et batteri fra forrige aarhundredes begyndelse.

Idet alle flag gik i top, ankret de større skibe paa Kranfjorden, noget indenfor byen, mens torpedobaatsavdelingen fortøjet paa byens vakre lille havn.

Det var søndag, og dagens festligheter begyndte med gudstjeneste i det fri paa en stor plads utenfor stedets folkeskole. — Her mødte Kongen samt danske og norske orlogsgaster i stort antal.

Efter gudstjenesten avla Hans Majestæt besøk ombord i »Peder Skram«.

Som før nævnt ligger 57 av »Najaden«s og briggernes besætning begravet i Risør. — Det var saarede, som efter kampen blev bragt dertil for at pleies, og som bukket under for sine saar.

Det ny opsatte mindesmærke paa disse mænds grav blev avsløret kl. 5 emd.

Graven ligger paa byens overordentlig stemningsfulde kirkegaard, der i meget minder om den begravningsplads ved Hong Kong, som kaldes »The happy Valley«. Bakerst skraaner dalen lidt opover, og paa skraaningene — mot bakgrunn av grønne trær — var mindesmærket for de faldne krigere reist.

Kl. 4^{1/2} gik en festlig procession fra den teppebelagte brygge. — Frem gjennom flagsmykkede og rigt dekorerte

gater, hvor hvitklædte smaapiker og gutter dannet spalier, slynget toget sig. —

I tåten gik marinens musikkorps. Umiddelbart efter dette kongen og hans følge, saa kom stedets autoriteter og skibenes besætninger skib for skib under sit befall, foreninger og korporationer under sine faner og endelig store skarer av Risør og omegns befolkning samt hundreder av tilreisende.

Paa kirkegaarden dannet skibsbesætningerne firkant rundt støtten, skolebestyrer Kringlen holdt festtalen og endte med at anmode Kongen om at avsløre mindesmærket.

Hans Majestæt traadte frem, uttalte at det vilde være ham en glæde og trak i snoren, som bragte dækket til at falde.

Bekransning av mindesmærket fandt derefter sted omtrent som foregaaende dag ved Lyngør, hvorefter et blandet kor sang et par sange, der klang vidunderlig vakkert i den indelukkede dal mellem bergkranserne. — En utrættelig og opfindsom maaltrost akkompagneret taler som sang.

Høitideligheten avsluttedes med de danske og norske nationalsange.

Hans Majestæt og endel civile og militære herrer var derefter kommunens gjæster ved et dessertbord, og om aftenen holdt kommunen fest med musik, dans og bevertning for skibenes underofficerer og mandskap, mens Kongen og tjenstfrie officerer samt et stort antal civile herrer

var apotheker Arndt's gjæster til souper paa hans smukke landsted.

Næste morgen kl. 6 lettet »Eidsvold« med H. M. Kongen, mens »Peder Skram« og de øvrige norske skibe laa dagen over. — Dagen var viet selskabeligt samvær mellem danske og norske. Kommandør Bauditz gav lunch, og efter at de danske og norske officerer havde været admiral Dawe's gjæster ombord i »Tordenskjold«, gik »Peder Skram« til sjøs om aftenen, hilset av hurraer fra norske kamerater, der saa tilbage paa et par festdage av den art, som vækker minder, men ogsaa efterlater saadanne til styrkelse av kameratskapets og venskabets baand mellem nær beslægtede folk.

G. KIELLAND,

Kommandør i den norske Flaade

Til Kommandør Kiellands ovenstaaende interessante og elskværdige Beretning om Festlighederne ved Lyngør og Risør d. 6te og 7. Juli 1912 til Minde om Fregatten Najadens ulykkelige, men ærefulde Kamp d. 6te Juli 1812 skal jeg paa den ærede Redaktions Opfordring knytte et Par Bemærkninger, for paa »Peder Skram«s Vegne med Taknemlighed at genkalde i Erindringen de interessante og indholdsrige Dage, vi tilbragte i Lyngør og Risør i Juli 1912.

Kystforsvarsskibet »Peder Skram« var beordret til paa Danmarks Vegne at overvære Mindefesten i Anledning af ovennævnte Kamp, som jo var den sidste i den lange Række Søkampe, hvor de da forenede to Kongeriger kæmpede ved hinandens Side. Selv om vi ofte ligesom ved Lyngør var de underlegne, var Aanden i Flaaden udmærket og den nordiske Søkrigshistorie afgiver mange lysende Eksempler paa Kampe, som stedse med Ære vil mindes i begge Mariner.

Jeg skal ikke komme nærmere ind paa at omtale Kampen ved Lyngør, som er udførlig beskrevet af Løjtnant G. Kragh i dette Blads Hæfte V 1915, og heller ikke paa Festlighederne i den Anledning, som Kommandør Kielland saa udmærket har beskrevet, men kun søge kort at gengive det Indtryk, som disse Fester har efterladt i min og sikkert i hele »Peder Skram«s Besætnings Erindring.

Naar undtages Begyndelsen, en tæt uigennemtrængelig Taage, som skjulte Norges Kyst og Torungernes Fyr for os, saa har vi fra det Øjeblik, Taagen lettede og den smilende norske Skærgaard ved Indsejlingen til Arendal viste sig for vore Øjne, kun Indtrykket af Sol, Varme og en overstrømmende gæstfri Modtagelse, hvor vi kom hen. Efter et kort Ophold i Arendal, hvor vor elskværdige

Konsul Kallevig gav os Lejlighed til at beundre Arendals smukke Omegn og til at gøre Bekendtskab med norsk Gæstfrihed, sejlede vi d. 6. Juli ad samme Farvand, som Najaden for 100 Aar siden havde fulgt, og fik herved et Indtryk af den Dristighed og det Held, Dictators unge Chef havde haft ved uden Uheld at klare alle de Skær, som det bugtede Løb er fuldt af.

Efter ved Ankomsten til Lyngør at have haft den Ære at blive modtaget i Audiens af Kong Haakon om Bord i Panserskibet »Eidsvold«, overværede jeg Festligheden ved Mindestøtten paa Askø ledsaget af »Peder Skram«s Officerer og Besætning. Den talrige og festklædte Forsamling, som havde givet Møde her og den følgende Dag ved Afsløringen af Mindestøtten i Risør var et tydeligt Bevis paa, at Kærligheden til Marinen er stor i Norge.

Af de Samtaler, jeg førte med de højere Autoriteter i Lyngør og Risør, med Lodser og Fiskere, fik jeg Indtrykket af, at Mindet om den Tid, da norske og danske Sømænd kæmpede ved hinandens Side, endnu er ret levende, og at den Elskværdighed, som blev vist »Peder Skram«, var et Udtryk for Glæden ved igen at se Repræsentanter fra den gamle danske Marine i de Farvande, hvor Samarbejdet med de tapre norske Sømænd for 100 Aar siden var endt med den ærefulde Kamp, vi var samlede for at mindes.

Til Slutning skal jeg mindes den Elskværdighed og Gæstfrihed, som blev vist os af vore Kammerater i den norske Marine lige fra Kong Haakon og den kommanderende Admiral Dawes til den yngste Løjtnant. Efter Dagens Højtideligheder tilbragtes Aftenerne i fornøjeligt Samvær, medens de norske og danske Besætninger til vore Musikkorps Toner svang de norske Jenter. Interessant for os ældre Søofficerer var det at drøfte, i hvor mange Retninger man endnu kan spore den tidligere fælles Tjeneste, og paa den anden Side se, hvorledes de forskellige Forhold, hvorunder den norske og danske Marine virker, har medført forskellig Udvikling af baade Personellet og Materiellet.

Da »Peder Skram« d. 8de om Aftenen efter Udvekslingen af de sidste Skud med »Tordenskjold« stod ud gennem Risørs snævre Skærgaard og gennem Radiotelegrafens sendte de sidste Hilsener til vore norske Kammerater, havde vi alle Følelsen af, at et Par smukke og minderige Dage var afsluttede, men ogsaa af, at vi endnu har mange Minder fælles med den norske Marine, og at disse Minder altid vil knytte os sammen.

R. BAUDITZ,

Kommandør i den danske Flaade

VOR HANDELSFLAADE OG SKIBSFART UNDER KRIGSSITUATIONEN

De to sidste Aar, der som Følge af de vældige Begivenheder, de har rummet, har kunnet opvise en Revidering af de fleste Begreber, Omvurdering af Værdier og Omvæltninger paa mange Hold indenfor Finans- og Erhvervsliv, er ogsaa for den danske Skibsfart bleven den mærkeligste Periode i dens Eksistens.

For den almindelige Publikums-Bevidsthed tegner Billedet af vor Skibsfarts Kaar og Virksomhed i dette Tidsrum sig vistnok som en Guldalder. For en Gangs Skyld har man givet Skibsfarten, der ellers ikke i synderlig Grad har kunnet glæde sig ved Befolkningens Interesse — saa lidt som ved Lovgivnings- og Bevillingsmyndigheders Gunst — en Førsteplads indenfor Offentlighedens Opmærksomheds-Sfære; det ganske Danmark har interesseret sig for Skibe — dette Begreb dog taget i mere børsteknisk end i maritim For-

stand. Man har faaet Forstaaelsen af, at dette Erhverv har tilført Landet Værdier, der beløber sig til Hundreder af Millioner, og medens den Del af Befolkningen, der ellers ikke kærer sig det mindste for Søen og Skibsfarten, ihærdigt har søgt at bjerge sin gode Portion af Rigdommen, har ogsaa Staten, som i de vanskelige Aar i egentligst Forstand lod Skibsfarten sejle sin egen Sø og intet gjorde for at støtte den eller fremme dens Udvikling, pludselig faaet Øje paa den — som godt Skatteobjekt — og stillet en Række Krav til den og søgt at lægge den ene Byrde tungere end den anden paa dens Skuldre. Da dette bevægede Kapitel af dansk Skibsfarts Historie i Aarene 1915—16 nu forsaavidt er afsluttet ved den mellem Staten og Skibsrederne truffne Overenskomst om Afgift og Ydelser, er det ikke værd at komme længere ind paa dette Emne. Dog vilde det være

særdeles naturligt, om man engang, naar vi efter Krigens Afslutning kommer ind i mere smult Vand, optog visse Sider af Sagen til fornyet Diskussion og bl. a. kom ind paa en Revidering af de Bestemmelser, der paalægger Skibsfarten saa urimelige Byrder som de forældede Afgifter til Toldvæsenet, Konsulatsafgifter, Statens Tilsyn med Skibe o. s. v.

At Skibsfarten i Almindelighed har tjent Penge, at den til sig selv og til hele Landet har hjemført Rigdomme *udefra*, véd vel altsaa de fleste nu. I mindre Grad gør man sig det vist klart, hvilken Betydning Skibsfarten har haft ikke alene for vor Eksport og Import, men ogsaa for vor Handel og Industri, og at den herved har skaffet forøget Arbejde og forøgede Indtægter for en Mængde Mennesker ogsaa uden for dens egen Kreds.

Krigen har virkelig belært det danske Folk om, at der er noget, der hedder Skibsfart og en dansk Handelsflaade — hvilket jo kun er af det gode. Men hvis man samtidig har faaet den Opfattelse, at vor Skibsfart nu har faaet »en Plads i Solen«, er man dog i væsentlig Grad paa Vildspor, i alfald hvis man herved forstaar en gylden Sinecure-Tilværelse. Mere i Overensstemmelse med Kendsgerningerne vilde det være at sige, at de sidste to Aar har været ikke blot de mærkeligste men ogsaa de vanskeligste, vor Skibsfart har oplevet, og at der i dette Tidsrum har været stillet større Krav saa vel til Lederne af Rederierne som til vor Handelsflaades farende Folk end nogensinde før.

Den første umiddelbare Virkning af Krigens Udbrud var Standsning og Forvirring over hele Linjen. Medens flere af de krigsførende Landes Handelsflaader maatte standse deres Virksomhed og en meget betydelig Tonnage gik ud af Fragtmarkedet ved at blive taget i Regeringernes Tjeneste, laa de smaa neutrale Landes Skibe lammede af Situationens Usikkerhed, af Tilbageholdenhed fra de oversøiske Landes Side, af Udførselsforbud og Spærringer o. s. v., rundt omkring i Havnene. Den første Periode efter Krigens Udbrud bragte saaledes den danske Skibsfart betydelige Tab, og snart begyndte Mineudlægningerne at kræve Ofre. I Krigens første Maaned mistede vor Handelsflaade 4 Skibe (»Maryland«, »Chr. Broberg«, »Kamma« og Skonnerten »Gæa«), og Ulykkerne forløb ikke uden Tab af Menneskeliv. Verdens-Uvejret meldte sig med truende Skyer rundt om og Lynedslag ogsaa indenfor den fredelige, neutrale og legitime Søhandels Omraade.

Inden ret længe kom dog Skibsfarten atter i Gang, og Fragterne begyndte at stige, omend i Begyndelsen ret langsomt. Men samtidig paaførtes der Skibene hidtil ukendte Omkostninger ved de uhyre Losnings- og Lasteudgifter i fremmede Havne, lange Ophold, Standsninger af fremmede Krigsskibe og Indbringelser for Visitation, vidtløftige Omveje, Stigning af *alle* Driftsudgifter, navnlig bestandigt og voldsomt stigende Priser paa Kul, høj Krigsassurance og Ulykkesforsikring, Tillæg til Lønningerne og i det Hele forhøjet Pris paa alt, hvad Skibsfarten bruger. Hindringer af forskellig Art i den frie Disposition, Vanskelighederne ved at faa Bunkerkul og andre Restriktioner, Anulleringen af internationale Overenskomster, pludselige Ændringer af Kontrebande-Bestemmelser og Opstillingen af strænge Krav gav baade Redere og Førere nok at tænke paa og stillede strenge Krav til deres Konduite og Beslutsomhed.

Samtidig paaførtes der Skibsfarten Farer og Besværligheder ved Slukningen af Fyr, Inddragning af Sømærker og Anvisning af nye og vanskelig Ruter, ofte tæt under Land og gennem Minefelter med fremmede Befalingsmænd ombord.

»Handelskrigen« fortsattes stadig omend med skiftende Voldsomhed, ialfald med Perioder, i hvilke det gik mere eller mindre haardt ud over den danske Handelsflaade. Vinteren 1914—1915 bragte i og for sig faa Tab for os, men Foraarsmaanedene i Fjor kom med en Opblussen af Torpederings- og Minesprængningernes Hyppighed; fra 1. Maj til de første Dage i Juni gik saaledes paa denne Maade 7 danske Dampere tabt, medens de efterfølgende Sommermaaneder særlig kunde opvise en Mængde Tilfælde af Op-

brænding af Sejlskibe (fra 2. Juni til 15. August 10 Skonnerter), af hvilke dog vistnok Storstearten har været lastede med ubetinget Krigskontrebande. Efter en forholdsvis rolig Vinter, hvor der var saa faa Ofre for »Handelskrigen«, at Krigsforsikringspræmien kunde nedsættes for de fleste Farter, fulgte i dette Foraar en ny Uro-Periode med talrige Tab, saaledes to Tilfælde med Torpedering af Dampere (»Stjerneborg« og »Caledonia«) i Middelhavet og flere Tilfælde af Torpederinger og Mineulykker — desværre ogsaa med Tab af et Par Menneskeliv — i engelske Farvande og i Østersøen.

I Følge med den stigende Fortjeneste for Skibsfarten var der saaledes rigeligt med ydre Vanskeligheder og Farer, der satte Førere og Besætninger paa haard Prøve, og indadtil kom Besværet i Form af Statens Forsøg paa Indgriben — Skibssalgs-Forbudet og »Beskærings«-Forslagene — medens nye Vanskeligheder meldte sig udefra, saaledes det engelske Krav om Returfragt, yderligere Bunkerkuls-Restriktioner (tyske Bunkerkul erklæres af England for Kontrebande) og Indførelsen af Maksimal-Rater paa visse Farter med Trusel om at søge det samme Princip gennemført i videre Udstrækning.

Rederne saa ganske vist deres Selskabers Aktier stige i Kurs paa Børsen til hidtil ukendte Højder, men samtidig meldte det Spørgsmaal sig, om der virkelig var et rimeligt Forhold mellem de noterede Kurser og Selskabernes Fortjeneste. Og for Rederne, hvem Ønsket om den stærkest mulige Konsolidering og Tilvejebringelsen af det ypperste Beredskab overfor den sikkert kommende skrappe internationale Konkurrence efter Krigen naturligt maa ligge stærkt paa Sinde, var dette et Fænomen af ikke helt lystelig Art med Henblik paa Ansvarret saavel overfor Forpligtelserne m. H. t. den besindige Administration og fremsynte Politik paa den ene Side som til Forventningerne om Udbytte paa den anden.

En Vanskelighed, som den store Mængde sikkert heller ikke har haft nogen klar Forstaaelse af, er Bemandings- og Lønnings-Spørgsmaalet. Paa visse Tidspunkter, siden Krigssituationen indtraadte, er det forekommet, at Besætninger under Henviisning til den forøgede Fare ved Sejlskibene enten har vægret sig ved at gaa med Skibene eller har forlangt betydelig Ekstrabetaling, ligesom det er hændt, at Førere eller Befalingsmænd har følt Ansvarret og Risikoen saa stærkt, at de har foretrukket helt at opgive at fare. Med Hensyn til Betalingsspørgsmaalet har det fra første Færd ved Forhandlingerne mellem Rederne og Skibs-personalet være anerkendt, at det var naturligt, at Søfolkene under de forhaandenværende ekstraordinære Forhold fik en god Betaling for godt Arbejde under vanskelige Vilkaar. Derfor fik de Krigstillæget og andre Indrømmelser. Den gamle elementære Sætning, at et Arbejde er sin Løn værd, er i Praksis bleven anerkendt af vor Skibsfarts Mænd, og det er da ogsaa en rimelig Betragtning, at det ikke er lysteligt at være Sømand — navnlig ikke Fører — under Forhold som disse. Søfolkene er jo i Virkeligheden den eneste Del af de neutrale Landes Befolkning der »er i Krig«. De skal ud mellem Miner og mellem Undervandsbaade, som ofte har for travlt til at se sig for, de skal Vinterdage i uroligt Vejr og i Mørke sejle ad vanskelige Kurser i Farvande, hvor Fyrene er slukkede, Mærkerne inddragne eller flyttede. Det er ikke »Sjov« altsammen. Vor Handelsflaades Førere, Maskinmestre og Besætninger har paa praktisk og usammensat Maade præsteret et dygtigt og fædrelandsnyttigt Stykke Arbejde, — saa vist som *hele* den af den danske Handelsflaade under Krigen ydede Indsats har været af den allerstørste Værdi, ja har været afgørende for hele vor økonomiske Situation under Verdenskrigen. Efter lange Tidens trælsomt Arbejde for vor Skibsfart kom en pludselig og hæftig Opblomstringstid, som krævede et endnu mere intensivt Arbejde, en lang og drøj Vagtørn, hvor det gjaldt om at være agtpaagivende, raadsnar, beslutsom, hurtig i Vendingen og samtidig taalmodig. Har vor Skibsfart i disse mærkelige Aar sin Besøgestid, har den visselig ogsaa sin Prøvelsestid. Og saa meget mere, som det, der

nu udøves, sikkert vil blive af bestemmende og afgørende Betydning ud i Fremtiden. Betydningen af at have en moderne Handelsflaade og et kraftigt og initiativrigt Skibsfartserhverv kan under Forhold som de nuværende ikke overvurderes. Der kommer en Dag efter denne, da det for ramme Alvor gælder for et lille Lands Erhvervsliv at være modstands- og konkurrenceedygtigt overfor de store Handelsnationer, som visselig ikke vil tage nænsomme Hensyn.

Den danske Handelsflaade har tjent godt — til Skibsfarten selv og til Landet. Men den har ogsaa tjent *vel*, under Slid, Risiko og Uro; den har gjort vort Flag Ære.

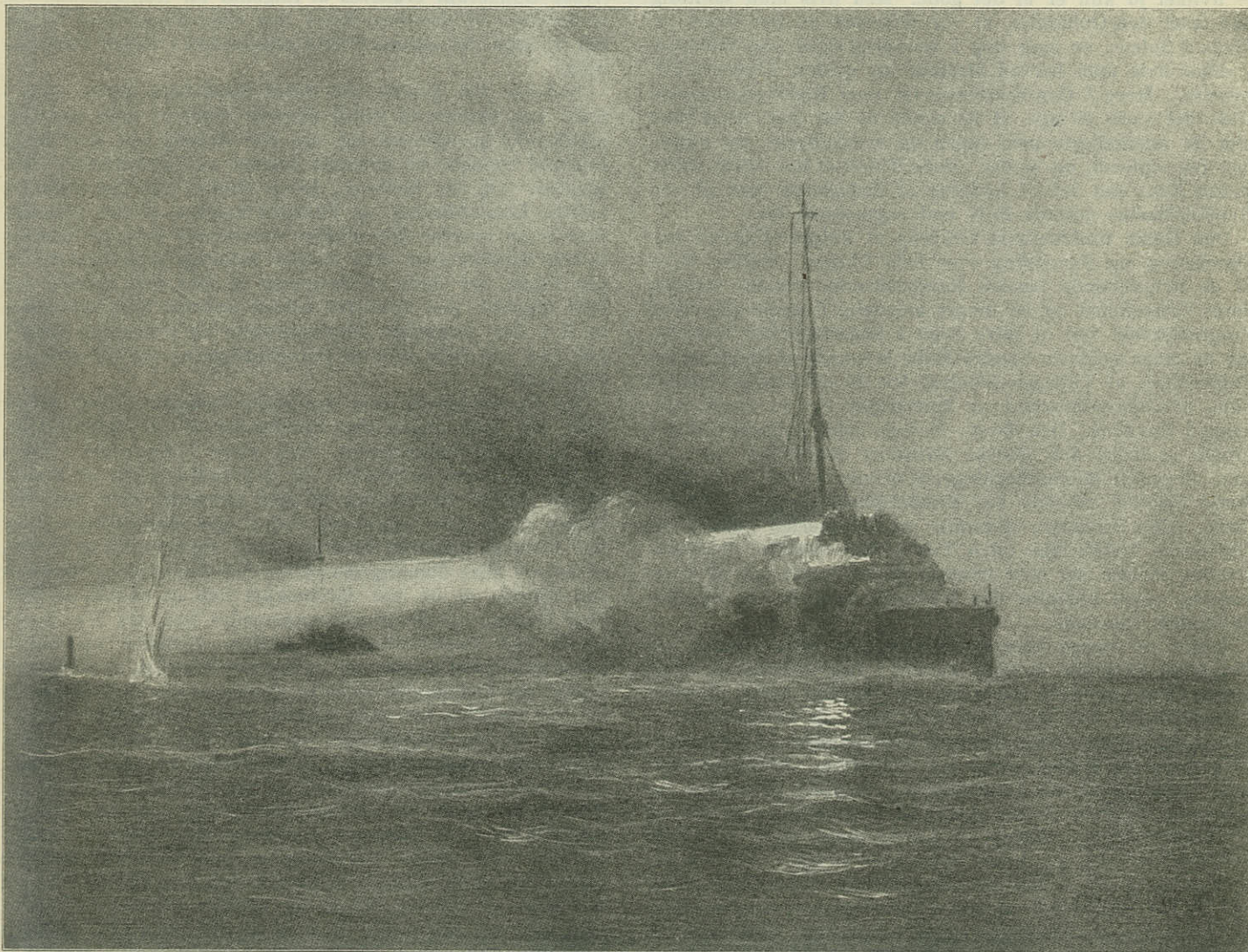
Hvilket ikke burde glemmes, naar den Dag kommer, da Vinden skifter, og den under andre Former end nu skal arbejde sig op mod Sø og Strøm.

H. BOESGAARD

SØKRIGEN I MIDDELHAVET

EFTERÅRET 1915

Natlig Kamp mellem Jager og U-baad

I Begyndelsen af August 1915 syntes den russiske Flaade at være Herre i Sortehavet; i Marmarahavet trængte franske og engelske Undervandsbaade ind trods Minespæringer og Beskyttelsesnet for at vanskeliggøre Forsyningen af de tyrkiske Tropper paa Gallipolihalvøen. Den 8. August lykkedes det en af de engelske Baade at torpedere Kampskibet »Barbarossa Haireddin« paa 10 600 Tons, men Størstedelen af Besætningen reddedes. Det var et af de Skibe, som i 1910 blev købt af Tyskland.

I Middelhavets vestlige Del syntes derimod de tyske og østerrigske U-baade at operere heldigt, og østerrigske Krigsskibe angreb endogsaa flere italienske Kystbyer. Den 5. August sank en italiensk U-baad, den 12. torpederedes

en østerrigsk U-baad i Adriaterhavet og en engelsk U-baad »E 7« blev taget i Dardanellerne. Omtrent samtidig erklærede Italien Krig mod Tyrkiet.

Den 28. September mistede Italien et af sine Panserskibe, det 14 Aar gamle »Benedetto Brin«, paa hvilket der under en Brand opstod en Eksplosion, hvorefter Skibet sank; der omkom 346 Mand.

Efter en Meddelelse fra Bulgarien udlagdes der midt i Oktober Miner langs den bulgarske Kyst i Sortehavet og i det ægæiske Hav ved Dedeagatch; alle Fyrene blev slukkede.

I Oktober ødelagde de tysk-østerrigske U-baade mange Skibe i Middelhavet, og den 9. November blev Passager-

damperen »Ancone« skudt i Sænk af en østerrigsk U-baad, hvorved 100 Mennesker omkom. Dette gav Anledning til den sædvanlige amerikanske Misstemning med lange Forhandlinger, der endte med, at Østerrig den 30. December bøjede af for Amerika i Anledning af Ancone-Affairen. Men uheldigvis torpederedes samme Dag Damperen »Persia« ved Kreta og 333 Mennesker, hvoriblandt mange Kvinder og Børn, omkom, medens 166 blev reddede. Stemningen i Amerika blev nu atter meget ophidset. Et Par Dage efter var det, at Tyskland beklagede, at amerikanske Borgere var gaaet ned med »Lusitania«, men da »Persia«s Torpedering var en ligesaa rædselsfuld Gerning som »Lusitania«s Sænkning, var Persia-Affairen maaske Aarsag til, at Tyskland omtrent samtidig tilbød ikke mere at angribe Skibe i Middelhavet og Passagerskibe i Nordsøen uden Varsel.

Den 29. December sejlede en østerrigsk Flaadedeling fra Cattaro for at bombardere Durazzo. Paa Vejen blev den angrebet af den allierede Flaade, og to østerrigske Jagere, »Lika« og »Triglav«, ødelagdes. Disse smaa Ekspeditioner af den østerrigske Flaade kunde ikke forhindre, at der fra 15. December og et Stykke ind i det ny Aar kunde transporteres 260 000 Mand over den sydlige Del af Adriaterhavet.

Under Krigen er Undervandsbaadene gaaet et Skridt videre frem i Udvikling. Baadene er bleven større og stærkere og har faaet en stor Aktionsradius, saaledes at de engelske Baade har kunnet optræde i Østersøen og de tyske i Middelhavet.

Undervandsbaadene har omstødt det ældre Begreb om en Blokade, da Skibene nu ikke længere kan opholde sig i Nærheden af den blokerede Kyststrækning, og Skibe, som skal visiteres, maa først bringes i Havn. *Undervandsbaadene synes ogsaa fuldstændig at kunne beherske snævre Farvande og Sunde.* I Adriaterhavet har de østerrigske Undervandsbaade haft saa stor Fordel af Dalmatiens Skærgaard, at de Allieredes Kampskibe knapt har kunnet optræde i Adriaterhavet, og de østerrigske Hære har trygt kunnet operere langs Kysterne uden at blive forstyrret af de fjendtlige Søstridskræfter.

Admiralitetet har nu offentliggjort de Instruktioner, som under 20. Oktober 1915 er udstedt for engelske Handelskibe. Af disse udførlige Instruktioner, skal her anføres et kort Uddrag:

Hensigten med Armeringen er at give Skibene Midler i Hænde til at modsætte sig Angreb af fjendtlige, armerede Skibe, og den maa ikke anvendes i nogen anden Hensigt.

Skibsføreren eller den vagthavende Officer er ansvarlig for Skydningens Begyndelse og Ophør.

Før Ilden aabnes, skal det engelske Flag hejses, og man maa ikke beskyde eller vedblive med at skyde paa et Skib, som har overgivet sig ved at hale sit Flag ned.

Armeringen er kun anbragt til Forsvar, og Skibsføreren bør undgaa Kamp, hvis det er muligt.

Erfaringen har vist, at fjendtlige Undervandsbaade og Flyvemaskiner ofte uden Varsel har angrebet Handelskibe. Man bør derfor ikke lade saadanne Fortøjer komme paa saa nært Hold, at en Torpedo eller Bombe har sikker Udsigt til at ramme.

Engelske og allierede Undervandsbaade og Flyvere har Ordre til ikke at nærme sig egne Handelskibe. Følgelig kan man gaa ud fra, at enhver Undervandsbaad eller Flyvemaskine, som frivillig nærmer sig, har fjendtlige Hensigter. I saadanne Tilfælde kan Ilden aabnes til Selvforsvar for at forhindre de fjendtlige Fortøjer i at komme paa nært Hold.

Man maa huske, at Flaget ikke er absolut Kendetegn paa Nationaliteten. Tyske Undervandsbaade og armerede Handelsdampere har ofte benyttet fremmede Flag. Skønt Brugen af falsk Flag for at undslippe er lovlig Krigslist, kan Benyttelsen heraf i armerede Handelsdampere let føre til Misforstaaelser; det er derfor forbudt at benytte sig af en Krigslist, der kan betegne Skibet som et neutralt Fartøj.

Disse Instruktioner er stadig i Kraft.

C. J. H. SPEERSCHNEIDER,

Kaptajn u. T. i Flaaden.

UNDER TEUFELKAPS SKYGGE

(FORTSAT)

Længe efter at vi var gaaet til Ro, vedblev disse underlige Toner med Minutters Mellemrum at lyde i mit Øre, snart stærkt, snart ganske dæmpet. Det var, som om en umaadelig Stræng blev anslaaet af et Plekter med uregelmæssige Slag, først sagte, saa crescendo, til det lød som en jævn Summen, og endelig atter aftagende, til Lyden til sidst døde bort.

Det er Lyden af Klippeblokke, som løsner sig ved Fjeldets øverste Rand og styrter ned i Dybet. Under et næsten lodret Fald paa over 2000 Fod, hvor de Gang paa Gang tørner mod et eller andet Fremspring i Klippen, der faar dem til at snurre rundt som et ricochetterende Projektil, fremkalder de denne Brummen i Luften. Af dem er den vældige »Rovs« bleven til, som hele Fjeldet rundt danner en 5—600 Fod høj Skraaning, der falder jævnt fra den lodrette Klippevæg ud i Havet.

Ja, det er Evighedens Toner, den evige Tilintetgørelses Melodi. Det er Bjærgets Svanesang, den skal ikke ophøre, før dets Kraft og dets Knogler er brudt og ligger i Støvet, fladt og almindeligt som alt Landet omkring det. Men i disse Toner er der — endnu — en Underklang fra Jordens Morgen, fra den Tid, da det under Drøn og Bulder løftede sin glødende Kæmperyg højt op over de bølgende Marker, der stredes om Ligevægten og brast over Jordens sydende Kærne. — —

Ud paa Natten lød der pludselig et Helvedes Spektakkel fra Hundene. Det viste sig, at de havde fundet et Par Bjørneskind, som var deponerede oppe i Rovsen et lille Stykke fra vort Telt. De maatte være af Bjørne, som Jarners Rejsehold havde skudt her for nyligt paa Vej til Ardencaple-Inlet. Straks ved vor Ankomst var det blevet os klart, at han havde teltet her; vi fandt nemlig i Fjæren nogle tømte Blikdaaser og en gammel Skraa — Civilisationens umiskendelige Spor i Ødemarken!

Rundt om Depotet var der fuldt af Ulvespor, rimeligvis af én Ulv, som mange Gange har gæstet Stedet. Begge Skindene var halvt opædte, saa vi lod roligt Hundene fortsætte Ødelæggelsen, hvad der i Nattens Løb afstedkom storartede Slagsmaal med paafølgende, grupvækkende Hylekoncert.

Denne naaede dog ikke her de Dimensioner, som hjemme ved Skibet, hvor undertiden Hundrede og tyve Hunde var forsamlede. I Almindelighed indledes Musikken af et kæmpemæssigt Slagsmaal, almindeligvis opstaaet over Mad- eller Kærlighedsspørgsmaal, — eller blot fordi der nu én Gang pludselig er kommen »Tævelse i Luften«. Ud fra Klumpen af rasende Bæster ser man snart enkelte, sønderrevne Syndere luske bort med hældende Hoveder og bloddryppende Ørelapper. Naar de er komne et godt Stykke bort, hvor de tror sig i god Salve — og ikke før

— anbringer de sig paa Bagen, stikker Snuden i Vejret og begynder at tude. Noget jammerligere og rædselsfuldere end denne Begrædelsessang kan man vanskeligt tænke sig. Den gør ogsaa hurtigt et højst uhyggeligt Indtryk paa Kammeraterne. Et Øjeblik efter sidder alle Ekspeditionens Hunde, Sejrherrerne saavel som de Slagne, paa deres Haler med Snuderne oppe i den syvende Himmel, og hele Landskabet genlyder af en langtrukken, infernalsk Hyl. Intet kan i min Fantasi genkalde den grønlandske Vinternats storslagne Uhygge, som Tanken om disse Hundehyl. Der er alle Lyde deri, Stormens fortvivlede Sang i Takkelagen, Nyisens langtrukne Klage ved Springflodstide og det bortdragende Fugletræks Skrig i Efteraarsmørket. Det er, som om der paa hver eneste Klippesten i Landskabet sidder fordømte Aander og tuder deres Vaande ud i Natten; hele det øde Lands Sjel er i disse Lyde.

Der blev ikke meget tilovers af de to Bjørneskind. Vore ti Stakler holdt sig skadesløse for det Kødfoder, som de haardt havde tiltrængt efter de anstrængende Dagsmarscher, og som vi ogsaa havde tænkt at traktere dem med, om Jagtlykken havde været os god. Hidtil havde de maattet nøjes med den medbragte Tørfisk.

Jeg faldt ikke i Søvn den Nat. Jeg var saa optaget af Tanken om, at jeg nu endelig var nær mine Ønskers Maal, paa det Sted, som jeg i mange Maaneder havde glædet mig til at naa. Skulde det blive en Skuffelse? — Stille og godt var her jo, intet af al den Larm og megen Talen, som i den folkerige »Danmarks-Havn«, hvor undertiden en Snes Mandfolk boede tæt opad hinanden.

Æde var her nok af. — for saa vidt som vi fandt vort Depot i Orden; af Tobak og Kaffe havde vi saa meget, vi kunde ønske. Her var Vildt, udentvi. I hvert Fald Bjørne i Mængde. Skulde man endnu en Gang komme til at se en pragtfuld Bjørn paa nært Hold? — Ja, det var denne sidste Tanke, som holdt mig vaagen!

Siden Efteraaret ifjor var kun én Bjørn bleven nedlagt, for et Par Maaneder siden inde bag »Hvalrosodden«. Ellers havde det været skralt med Jagten, hvortil man vel næppe kan regne Fangsten af et Par hvide Ulve i Skibets Nærhed. Men én Form for Jagt havde vi dog haft ombord; og om den skal her berettes.

Hele Vinteren igennem havde Beboerne af Køjrummene i Messens nærmeste Omegn været generet om Natten af et væmmeligt Sjov af Skibsrøtterne, der, efterhaanden som Lasten tøntes for Spisevarer, fandt det mere indbringende at forlægge Nattekommerseren til Kabysgangen og Pantry'et oppe i de øverste Etager. Her boede Hovmester Jensen, kendt som Ekspeditionens mest fanatiske Jæger. Hans storslaaede Anfald paa Rotterne og de voldsomme Midler, han anvendte imod dem fra sine Baghold, stod imidlertid aldrig i noget rimeligt Forhold til Jagtudbyttets Størrelse.

En Nat, da jeg trods Rotternes Sjov endelig var sovet ind, vaagnede jeg pludseligt ved et eksplosionslignende Bulder, der længe efter rungede i Luften og sluttelig tabte sig i Smaalyde rundt om i Skibet. Jeg fór overende i Køjen og troede, at Storraaen, som var surret lodret til Masten ovenover mit Køjerum, var styrtet ned og gaaet tværs igennem Skibet.

Men det var bare Jensen, som var paa Jagt.

Ude i Kabysen stod en mægtig Jernstang, som man knapt kunde slæbe og som anvendtes til Ildrager. Med Rottejagten for Øje havde Jensen tilspidset den i den ene Ende, hvilken han plejede at gøre hvidglødende, før han begav sig paa Krigsstien. Han var ikke rar at møde i den smalle Gang med det Vaaben i Hænde!

Holdt vaagen i flere Timer af Rotterne havde han i Nat stillet sig paa Lur bag sin Dør med »Skræp« i Haanden, og da endelig en Rotte viste sig i Reviret, slyngede han Tordenkilen med al Kraft ud imod den med det Resultat, at Projektilet først tørnede mod Jernskottet, derefter væltede et Par store Blikbeholdere og endelig borede sig med den spidse Ende dybt ned i Dørken udenfor min

Dør, hvor den stod og rystede og dirrede af utilfredsstillet Blodtørst. Halvt besvimet af Rædsel, men ganske uskadt, styrtede Rotten sig i Vildelse over en Lugekarm ned paa Maskintoppen, hvorfra den forsvandt i det yderste Mørke. Men rundt om i Kammerdørene kom rasende, af Søvn tilklistrede Ansigter tilsyne og hvædede af den skuffede Jæger, som var tavs beskæftiget med at hale Tordenkilen op af det Hul, den havde frembragt i Messegulvet.

Naa, — til syvende og sidst var vi jo paa Jensens Parti imod Rotterne. Dette Leben maatte ha' en Ende! Hvad der fik Bægeret til at flyde over var, at en Rotte en Nat aad én af vore tre Duer, Resten af et Dusin Stykker, vi havde haft med fra Danmark. Saa svor vi, at nu skulde der flyde Blod! — Da Doktoren samme Dag undersøgte Bunden af sit Medicinskab, hvor han opbevarede Vat og Forbindstoffer og der fandt indkvarteret en Rottefamilie bestaaende af en Moder med to voksne Sønner, besluttede vi at tage en frygtelig Hævn.

En større Bande Ekspeditionsdeltagere blev straks mobiliseret. Fra Medicinskabet og ned gennem Gangen stod i Kø Bendix Thostrup med en Ladestok, Dr. Lindhard og Peter Hansen med Fleuretter, Charles Poulsen med en Støvleknægt, jeg selv med en tyk Tovende og endelig Gustav Thostrup med en Pistol, der var stoppet med Hagl helt ud til Mundingen.

Saa blev Skabsdøren aabnet. Thostrup slog med Ladestokken et Rabalder mod Skabet, og ud styrtede Rotte Nr. 1, som om Lucifer var i Hælene paa den. Vi saa den kun som en graa Streg, der endte højt oppe i en Portiære ved Siden af Gustavs Revolver. Hidtil var Rotten usaaet, men vi andre slap ikke fra hinandens Raseri uden større eller mindre Læsioner. Vore Krigshyl ved denne Lejlighed trodser enhver Beskrivelse; man maa have opholdt sig mellem Menneskeædere paa Fidschi-Øerne, for at have hørt noget lignende.

Da vi søgte i Portiøren efter den forsvundne Rotte, faldt denne pludselig ned i Hovedet paa Charles og blev hængende i hans Haar. I næste Øjeblik pegede to Fleuretter og en ladt Revolver paa hans Hoved, en Ladestok og en Tamp løftedes — og Gud véd, hvad der var sket, hvis ikke Rotten i samme Nu havde ladet sig falde til Jorden! Charles fik lige akkurat Tid til at slaa mig over Skinnebenet med Støvleknægten, da vi alle som én kastede os med hele vor Vægt i en Klump ovenpaa Rotten.

Det døde den af. — —

Imidlertid var de to andre Rotter ganske stille listede ud af Skabet og ned ad en Sidegang, hvor Ring lige saa stille nappede dem én for én formedelst en Pind med et Søm paa Enden. Aldrig har nogen af os andre kunnet faa opklaret, hvordan disse to blev aflivede. Ring og merbemeldte Jensen besørgede alt hertil henhørende, men i dybeste Hemmelighedsfuldhed. De tre Kadavere blev senere udstillede paa Fordækket, hvor »Døve Klavs« straks aad dem. Han var en simpel og bramfri Hund, der var født paa Ekspeditionen og følgelig ukendt med saa højtidelige Ceremonier som en *lit de parade*.

— —

Liggende her i Soveposen var jeg endnu ikke bleven færdig med Meditationer over dette Thema, da det var bleven Tid til at tørne ud og lave Morgenpemmicanen.

Saa snart denne var sat tillivs, skulde vor gode Følgesvend Weinschenck forlade os for at køre tilbage til Skibet med de dér haardt savnede Hundespannd, mens vi andre med den ene Slæde, hvorpaa alt vort Kluns nu var læsset, besluttede os til alene at sætte i Vej sydover for at finde det til os om Vinteren udlagte Proviandepot samt søge en passende Teltplads for vort Ophold.

Ved Afskeden bad vi Weinschenck sørge for, at Hundespanndet maatte komme herved om en Maanedstid for at hente os hjem. Vi skulde til den Tid, haabede vi, nok have Bjørnekød til at fodre Hundene godt af med.

Saa blev vi alene.

Vi fik en nederdrægtig Tur den Dag. Læsset var tungt.

vel nok henimod 400 Pund, og Føret var rædsomt. Fjorden mellem Teufelkap og det Syd for liggende Næs, hvor vort Depot skulde være, var højst 5 Km. bred. Men det varede 8 Timer for os at slide os derover. Vi sank i Sne til Knæerne og Sveden drev i sorte Striber ned ad os, skønt vi gik i de bare Uldtrøjer. Paa mange Steder maatte vi vende Front mod Slæden, tælle en — to — *tre!* — og saaledes rykke den frem én Alen ad Gangen. Et Sted nægtede den pure at lystre vore Tag. Efter flere forgæves Forsøg slap jeg min Skagle og saå haabløst paa Bertelsen. Da saå jeg paa én Gang et stort Raseri vaagne i ham. Han blev rød i Hovedet og bed Tænderne sammen. Og pludselig kastede han sig frem over den genstridige Slæde, greb den om begge Mederne — og trak den op *alene!*

Det er den eneste Gang, jeg har set Bertelsen give efter for et Vredeanfald, og jeg var stærkt imponeret. Et Øjeblik efter lo vi begge to og trak roligt videre.

Midt paa Fjorden maatte vi nødtvungent gøre et lille Holdt, da Bertelsen gik tilbage for at hente sin Vest, som vi havde tabt af Slæden. Imens lavede jeg Mælkebrød af condenseret Mælk og Skonrogger, med den tændte »Primus« staaende i en Kasse paa Sneen. Den Rast og det Maaltid, vi dør holdt sammen, glemmer jeg aldrig. —

Paa Sysiden af Fjorden traf vi tæt under Land Mængder af store Ferskvandsisfjælde med de pragtfuldeste Former og Farver, en hel By. Da vi naaede det lave Forland, besluttede vi at telte her og Dagen efter gaa hen og undersøge, om vort Depot var uskadt, medtagende den tomme

Slæde til at transportere det tilbage paa, hvis vi ikke syntes om Depotstedet som Opholdssted.

Vi fandt straks en herlig, lille Plet oppe paa Landet. Igennem Isskruningen naaede vi til et fladt Forland, bevokset med Mos og Lyng og Græs, paa tre Sider omgivet af lave Fjelde, som gav Læ for Blæsten. Overalt vrimlede her af Dyrespor — Ræv, Hare og Rype. Snespurve kvadrede og sang rundt omkring, og Solen bagte paa den manglefarvede Bund, der sendte Varmen tilbage i smaa, dirrende Bølger. Fjæren neden for var fuld af gamle og nye Bjørnespor, hist og her var en dyb Grav, som Bamsen havde lavet for at finde Sæl.

Jo, her var til at være! Vi fløjtede og sang og fandt Livet herligt og godt at leve, og vi rejste vort Telt paa Græsset og satte Kogeapparatet i Gang.

Bertelsen tager Sigte paa et stort Ferskvandsisfjeld nede i Stranden og styrter løs paa det med hævet Øxe. For nu skal vi ha' Mad, *meget* Mad, og al den The og Mælk, som vi kan tylle i os. Og vort drivvaade Tøj skal tørres over den snurrende Primus eller paa Bardunerne omkring det solbeskinnede Telt.

Saa aad og drak vi og røg en Fredspibe med Alverden. Og da vi talte »Motiverne«, som vi kunde se heroppe fra Teltpladsen, og var naaet til halvtreds, kunde vi intet mere for Søvnighed, men kravlede i Poserne. (Fort.)

ACHTON FRIIS

EN ERINDRING FRA VAGTSKIBET »SJÆLLAND«

„1247“

(FORTSAT FRA HEFTE IV)

De fortsatte deres Vandring, men jo nærmere de kom Maalet, jo mere urolig blev 47. Strøgvrimmelen gled forbi hans Øjne som i en Taage, og hvert Øjeblik standsede han for at tørre Sveden af Panden.

»Puh! det er varmt,« udbrød han, »skal vi ikke puste lidt?«

»Nej, kom nu; — husk Søsteren venter,« svarede Overmatrosen med et Grin. — »Det Par Timer kan snart gaa.«

De skred videre ud ad Vesterbro, men da de naaede Alléen, standsede 47 igen.

»Hvad er der i Vejen, 47? — Er De syg? Jeg synes De ser saa bleg ud?«

»Jeg? nej jeg fejler ikke noget,« stønnede den Ulykkelige, »men hør, jeg tror ikke, jeg kan finde den Villa. — Jeg har kun været der én Gang før.«

»Jamen De ved da Navnet paa den Grosserer, hos hvem Deres Søster tjener?« spurgte Overmatrosen og saa mistroisk paa ham. — »La' nu vær' og spille Komedie, 47.«

»Jo, han hedder Christensen,« indrømmede 47 med mat Stemme.

»Naa gør han det; ja saa finder vi ham nok. — Vi kan jo spørge en Betjent; der staar en der ovre.«

»Nej, nej, lad os bare gaa videre; det er en lille hvid Villa med en høj Hæk foran,« svarede 47 og søgte at holde sin Ledsager tilbage, men denne, der forlængst havde gennemskuet Synderen, og morede sig over hans Kvaler, trak af med ham, tværs over Alléen, for at spørge Betjenten.

Denne pegede paa en Villa, som de tilfældig var i Nærheden af, og et Øjeblik efter standsede de ved en lille, elegant Jernlaage med forgyldte Spidser. 47 havde den største Lyst til at stikke af, men hans Ledsager skubbede

ham ublidt indenfor, og de befandt sig nu i en smuk Have, i hvis Baggrund der laa en lille, villalignende Bygning.

»Naa da 47! rask i Slaget. — Hvad venter De efter?« udbrød Overmatrosen, da 47 nølende blev staaende.

»Hm, ja, jo, Overmatrosen bliver vel her?« stammede 47, der ingen Udvej saa til at slippe ud af Kniben. »Min Søster kan vist ikke taale at se os begge to paa en Gang.«

Overmatrosen vilde svare, men i det samme aabnedes Laagen, og en ældre, svær Gentleman traadte ind i Haven.

»Søger De nogen?« spurgte han i en Tone, der tydelig røbede Villaens Ejer.

»Ja, undskyld Hr. Grosserer,« tog Overmatrosen Ordet med Haanden til Huen, »men jeg har Ordre til at ledsage denne Mand herud ...«

»Hvad skal han her?« afbrød Grosserereren den talende.

»Besøge sin syge Søster, som skal tjene hos Grosserereren,« svarede Overmatrosen med et Sideblik til 47, hvis Minespil kun altfor tydeligt røbede den Sjælekval, han befandt sig i.

»Det forstaar jeg ikke rigtig, min gode Mand. Vi har ingen syge Piger her.«

»Jo, hun har skrevet efter mig,« udbrød nu 47 som et sidste fortvivlet Forsøg paa at redde Situationen; »hun skal være meget syg,« føjede han frækt til.

»De er vist gaet fejl i Byen, mine Herrer,« sagde Grosserereren smilende, »hvad hedder Pigen?«

»Frida Jensen, Hr. Grosserer,« svarede 47 rask, uden at tænke paa, at han selv hed Hansen.

»Har Søsteren faaet Navneforandring?« spurgte Overmatrosen med et Grin, »De hedder jo da Hansen, ikke sandt 47?«

»Ja, det passer godt nok,« svarede 47, lidt forlegen ved denne Vandgang, »men ...«

»Vor Stuepige hedder ganske vist Frida,« afbrød Grosserereren ham, »men hun fejler ikke noget. — Der kan de selv se, mine Herrer,« vedblev han leende og pegede paa et af Villaens Vinduer, i hvilket Frida netop kom til Synne. »Er det hende?«

47 drejede Hovedet i den angivne Retning, og fuldstændig paa det rene med, at al Forstillelse ikke nyttede mere, nikkede han ugenert op til Pigen, der smilende besvarede hans Hilsen.

»Ja vist er det hende, Hr. Grosserer, og jeg er glad ved at hun ikke er syg. — Der maa foreligge en Misforstaaelse med dette hersens Brev,« føjede han ugenert til.

»Naa, gør der det,« udbød Overmatrosen, hvis Taalmodighed omsider brast, »nej holdt 47, nu er den Komædie forbi, og det er vist bedst, vi to sætter Kursen mod Toldboden. — Den med Søsteren hopper jeg ikke længere paa.«

»Aah! Hr. Overmatros, maa jeg ikke lige tale med hende,« udbød 47 og saa bønligt paa sin Overordnede: »Det er da vel ikke Meningen, at ha' sjasket hele denne lange Vej bare for at gaa igen?«

»Er de gal Mand? Tror De ikke jeg har haft nok af Deres Narrestreger? — Højre om — March.«

»Med en Hilsen til den forbavtede Grosserer, der ikke forstod et Muk af det hele, skubbede Overmatrosen den ulykkelige 47 ud af Haven. 47 naaede lige at faa nikket til Frida, der imidlertid var kommen ned til Laagen, inden hans ubarmhjærtige Foresatte fik ham stoppet ind i en Sporvogn, og en halv Time senere var den uheldige Udflugt til Ende og 47 igen vel afleveret om Bord i Vagtskibet, med meget ringe Udsigter til foreløbig at træde de københavnske Brosten.

Denne Streg indbragte ham nemlig yderligere Straf, men næsten værre end Straffen var de Spottegloser han maatte taale af Kammeraterne, for Historien sivede selvfølgelig ud og alle i Skibet morede sig over den uheldige Elsker. 47 fandt sig forholdsvis taalmodigt i de mange Forespørgsler: om han ikke snart skulde paa Frederiksberg igen o. s. v., og endelig en Dag, omtrent seks Uger senere, slog Oprejningsens Time for ham.

Under den daglige Rengøring var 47, sammen med flere andre beskæftiget uden Bords med Afsæbning af den hvide Gang. Under dette Arbejde, der foregik fra et højt Stillads, anbragt paa en Flaade, tabte en af hans Kammerater, en stor, klodset Jyde, sin Vinduesvasker over Bord. Inden han kunde komme ned fra Stilladset, var den tabte Genstand allerede drevet saa langt bort, at han ikke formaade at række den.

»Den kan Du ikke naa, dit Kvaj,« raabte en af Kammeraterne grinende, »spring ud efter den.«

»Jamen je ka it svøm,« svarede Jyden og saa langt efter den drivende Genstand.

»Staa ikke der og glo,« raabte nu 47, »kryb ind paa Banjerne, og løb ned og ta' den Kajak der ligger derhenne paa Flaaden agten for Skibet, men rap Dig nu, ellers gaar Vinduesvaskeren til Søs.«

Fyren krøb ind gennem det aabne Vindue paa Banjerne, og kom lidt efter tilsyne nede paa Flaaden agten for Skibet. Her laa to Kajakker, og det var kun et Øjeblik Sag at smide den ene i Vandet, men til Kammeraternes Forbavselse stillede Jyden sig oprejst i den smalle, fladbundede Tingest og begyndte at bruge Aaren med store, voldsomme Bevægelser, der hvert Øjeblik truede med at kæntré det lille Fartøj.

»Er Du gal?« raabte 47 oppe fra Stilladset, »sæt Dig ned, ellers gaar den rundt med Dig.«

Men Jyden var døv for alle Tilraab, og i sin Iver for at naa den tabte Genstand tog han sig ikke i Agt for en Trosse, der fra Vagtskibets Bøug var ført over paa Fregatten »Danmark«. Idet han passerede under Trossen slog Aaren mod denne, og Fyren gik uden Bords med et vældigt Vræl, medens Kajakken samtidig drev bort fra ham.

Svømme kunde han selvfølgelig ikke, og medens han krampagtig klamrede sig til Aaren, skreg han højt om Hjælp. Hele Skibet blev alarmeret ved hans Brøl, men inden den vagthavende Officer fik gjort Anstalter til at faa en Baad bemandet, sprang 47 paa Hovedet ud fra Stilladset, og svømmede, fuldt paaklædt, med lange sikre Tag hen imod den Forulykkede.

Det var ogsaa paa høje Tid, thi i sin Angst havde denne sluppet Aaren, og var lige ved at gaa under, da 47 slog en Klo i ham.

»Lig stille din Klodrian,« raabte 47, da den druknende krampagtig klamrede sig til ham, »hører Du, ellers lader jeg Dig gaa til Bunds!«

Den fortumlede Mand adlød rent mekanisk, og 47 havde nu let ved at holde ham oppe, indtil en Baad samlede dem begge op. Kammeraterne hilste Redningsmanden med et Hurra, da han, drivende af Vand, kom om Bord, og saa snart han havde skiftet Tøj, fik han Ordre til at melde sig hos Chefen, der fra Skansen havde været Vidne til hans raske Daad.

Hvad de to talte om, ved ingen; men næste Søndag holdt Chefen en Tale til det forsamlede Mandskab, i hvilken han meddelte, at 47 paa Grund af udvist Konduite havde faaet eftergivet Resten af sin Straf.

»Jeg haaber,« sluttede Chefen, henvendt til 47, »at De skønner paa den Tillid, jeg saaledes viser Dem og for Fremtiden opfører Dem saaledes, at vi kun har Glæde af Dem. Vis Dem som en Mand og De vil blive behandlet som en Mand.«

Chefens venlige, men bestemte Optræden gjorde sin Virkning, og 47 kom aldrig mere i Kollision med Reglementerne.

1893 / 1888-89

AGITÉR

for

Tilgang til Marineforeningen.